

NOTAT

29. april 2009

09/01708-2

Område 4

/lkl-dep tbr-dep tbf-dep

Talepapir til samråd i ERU den 30. april 2009 vedrørende bankpakken og kreditpakken

T. Hvad vil regeringen bruge den indflydelse til, som den har og ser ud til at få på danske banker ved at overtage dem eller eje væsentlige aktieposter:

Med den internationale finansielle krise er der tale om en ekstraordinær situation. En sådan situation kræver ekstraordinære løsninger. Og det er historisk set ekstraordinært med staten som bankejer.

Det afspejler den betydelige indsats for at sikre finansiell stabilitet og imødegå en kreditklemme.

Vi har i Danmark valgt en to-strengt model.

Under det første spor bliver banker med solvensproblemer overtaget af statens selskab, Finansiell Stabilitet A/S, som driver de nødlidende banker videre, indtil de kan videresælges, eller der kan findes en anden løsning. Som led i bankpakke 1 blev det endvidere aftalt, at bankernes betaling for deltagelse i ordningen kan betales kontant eller med aktier og garantbeviser, og i forbindelse hermed vil Finansiell Stabilitet A/S i en

periode lægge inde med aktieposter, indtil posterne kan afhændes på en for staten fornuftig måde.

Under det andet spor kan solvente banker søge om statsligt kapitalindskud i form af hybrid kernekapital, således at de har manøvrerum til at medvirke til kreditgivning til sunde virksomheder og husholdninger.

Senest er der sket en tilpasning i valgmulighederne for det statslige kapitalindskud, hvor børsnoterede banker mod betaling kan aftale en konvertering af hybrid kernekapital til aktiekapital. Det forudsættes i givet fald, at aktielofter og ejerbegrænsninger skal ophæves.

Den aftalebaserede konvertering af hybrid kernekapital til aktiekapital kan finde sted, hvis kreditinstituttets hybride kernekapital kommer til at udgøre mere end 35 pct. af den samlede kernekapital.

Der er endnu ikke indgået aftaler med kreditinstitutter om indskud af statslig hybrid kernekapital. Og vi ved endvidere ikke om det bliver aktuelt at gennemføre konverteringer af hybrid kernekapital til aktiekapital. Det er derfor ikke sikkert, at staten vil komme til at eje væsentlige aktieposter.

Såfremt det bliver aktuelt, følger det af lovgivningen om statslige kapitalindskud, at staten indtræder som aktionær med samme rettigheder og pligter som andre aktionærer. Disse ret-

tigheder og pligter er nærmere fastlagt i selskabslovgivningen, og skal også følges af staten som aktionær.

Jeg vil imidlertid også gerne pege på, at regeringen har en helt klar politik for, hvordan vi skal udøve ejerskabet i de selskaber, som vi ejer helt eller delvist.

I 2004 udgav vi således publikationen Staten som aktionær.

Udgangspunktet for Staten som aktionær er den lovgivning og de anbefalinger om god selskabsledelse, der er udarbejdet i forhold til private børsnoterede selskaber.

Inden for disse rammer indeholder Staten som aktionær en række krav, anbefalinger og forventninger til, hvordan staten skal handle som aktionær, og hvordan bestyrelserne for de selskaber, som staten er aktionær, skal agere.

Et klart udgangspunkt er, at det er bestyrelsen og direktionen, der har ansvaret for at drive et selskab fornuftigt.

Som aktionær har staten for alle selskaber en pligt til løbende at følge deres udvikling og at deltage i generalforsamlingerne og afgive sin stemme.

Hvis fx selskabets finansielle udvikling eller bestyrelsens sammensætning vurderes utilfredsstillende, har staten som aktionær pligt til at søge at rette op på dette.

Som det også fremgår af Staten som aktionær, afhænger statens muligheder for at få indflydelse naturligvis af størrelsen af den aktiepost, staten ejer.

Endelig vil jeg konstatere, at det forhold, at staten kommer til at eje aktier, jo ikke gør at staten ikke kan sælge disse aktier videre under behørig hensyn til finansiel stabilitet og statens økonomiske interesser. Det er mulighed for at aftale aktietilbagekøbsordninger.

U. Hvad er status for anvendelsen af de gennemførte redningsaktioner for danske banker?

Lad mig så vende mig mod spørgsmål U. Der er spurgt til status for anvendelsen af gennemførte redningsaktioner for danske pengeinstitutter.

Med lov om finansiel stabilitet fik vi i efteråret oprettet Finansiell Stabilitet A/S, der skal håndtere nødlidende pengeinstitutter. Selskabet kommer på banen, når et institut ikke overholder lovens kapitalkrav.

Inden pengeinstituttet kan overdrages til andre pengeinstitutter eller på anden måde afvikles, vil staten gennem Finansiell Stabilitet komme til at stå for driften af nødlidende pengeinstitutter.

For at kunne håndtere de forskellige pengeinstitutter har Finansiell Stabilitet en række instrumenter til sin rådighed. Udgangspunktet er, at Finansiell Stabilitet overtager samtlige aktiver og alle passiver (med undtagelse af den ansvarlige kapital) fra et nødlidende pengeinstitut, hvis der ikke kan findes en anden løsning.

Finansiell Stabilitet skal så drive instituttet videre med henblik på at afvikle aktiviteterne fx gennem overdragelse til et andet pengeinstitut. Afviklingen kan også ske ved, at Finansiell Stabilitet deler den overtagede bank op i en grøn bank (til videre salg) og en rød del (til afvikling over en årrække).

Håndteringen af nødlidende banker og andre udgifter på garantiordningen indebærer omkostninger for Finansiell Stabilitet. Finansiell Stabilitet har som økonomisk rygdækning op til 35 mia. kr., som sektoren bidrager til som følge af bankpakke I, før staten i givet fald kommer til at træde til.

De konkrete banker, som der har måtte findes en løsning for, er:

EBH Bank

Den første bank som Finansiell Stabilitet skulle håndtere var EBH Bank. Finansiell Stabilitet har pr. 1. marts 2009 solgt den første af EBH Banks 11 bankafdelinger. Der forhandles løbende om salg de øvrige af EBH Banks otte bankafdelinger.

Løkken Sparekasse

Bank nummer to var Løkken Sparekasse. Den 31. marts 2009 har Finansiell Stabilitet indgået aftale med Nordjyske Bank om salg af kerneaktiviteterne i Løkken Sparekasse – den såkaldte grønne del af sparekassen.

Med hensyn til den resterende del af sparekassen – den røde del – så skal de aktiviteter afvikles af Finansiell Stabilitet. Hvis afviklingen giver et positivt økonomisk resultat kommer dette garanterne til gode. Finansiell Stabilitet vurderer dog ikke et positivt resultat som sandsynligt, og har derfor meddelt på selskabets hjemmeside, at det er overvejende sandsynligt, at garanterne i Løkken Sparekasse har tabt deres penge.

Fionia Bank

Den 23. februar 2009 indgik Finansiell Stabilitet en rammeaftale med Fionia Bank. Aftalen indebærer, at alle aktiver og alle passiver bortset fra egenkapital og efterstillet kapital overføres til et nyt selskab, og at Finansiell Stabilitet indskyder ansvarlig kapital i selskabet. Den endelige implementering af aftalen afventer EU Kommissionens godkendelse. Jeg forventer Kommissionens godkendelse i 2. halvdel af maj 2009, hvorefter aftalen endeligt kan implementeres.

Gudme Raaschou Bank

Seneste aftale indgik Finansiell Stabilitet den 16. april 2009 med Gudme Raaschou Bank. Aftalen indebærer, at Finansiell Stabilitet stifter to datterselskaber. Samtlige af bankens aktiver

og passiver overdrages til datterselskaberne– bortset fra aktiekapitalen og efterstillet kapital.

Pantebrevsaktiviteter, herunder udlån med sikkerhed i pantebreve, overdrages til det ene datterselskab i Finansiell Stabilitet. De øvrige bankaktiviteter, herunder primært aktiviteterne inden for kapitalforvaltning, overdrages til det andet selskab under Finansiell Stabilitet.

Finansiell Stabilitet vil arbejde for at videresælge bankaktiviteterne snarest muligt, og potentielle købere er allerede blevet anmodet om at give sig tilkende.

Straumur

Den 9. marts 2009 overtog den islandske stat Straumur, der har en filial i Danmark. Det medførte, at Finansiell Stabilitet i første omgang måtte udbetale penge til bankens danske indskydere.

Jeg kan oplyse, at der netop er indgået en aftale med de islandske myndigheder om en ligebehandling af danske og islandske indskydere, så en del af de udbetalte midler vil blive afholdt af den islandske indskydergarantiordning.

Roskilde Bank

Endelig har vi jo hele sagen om Roskilde Bank. I slutningen af august 2008 måtte Nationalbanken og Det Private Beredskab træde til og overtage Roskilde Bank. Der blev allerede ved

overdragelsen afskrevet store tab på udlånene i Roskilde Bank, og siden hen har der vist sig endnu flere tab.

Der er ingen tvivl om, at afviklingen har vist sig at være svære-re og dyrere end man kunne forudse i august og vil komme til at strække sig over længere tid. Det er svært at afvikle en bank, som ikke har været drevet godt, under en finansiel krise.

Der vil dog blive draget omsorg for de kunder, som er tilbage i Roskilde Bank.

Det er hensigten efter ønske fra Nationalbanken, at Finansiell Stabilitet overtager den fortsatte afvikling af banken fra Nationalbanken. Det giver efter min opfattelse god mening at samle kompetencerne for håndtering af nødlidende banker et sted.

Vi er derfor godt i gang med at skabe mulighed for, at Finansiell Stabilitet kan overtage Roskilde Bank. Med vedtagelsen af L 176 tidligere i dag er der givet hjemmel til, at Finansiell Stabilitet kan drive den tilbageværende del af Roskilde Bank. I forbindelse med selve overdragelsen af Roskilde Bank fra Nationalbanken til Finansiell Stabilitet vil jeg oversende et aktstykke til Finansudvalget.

V. Hvad er planerne for at løse den kreditklemme, der åbenbart eksisterer trods bankpakkerne?

Lad mig nu besvare spørgsmål V, som handler om planerne for at løse en kreditklemme.

Dansk økonomi er tydeligt påvirket af den globale finansielle krise og de svage internationale vækstforhold. Danmark er således midt i et alvorligt økonomisk tilbageslag, og det kan ikke undgås, at både udbud af og efterspørgsel efter kredit vil blive påvirket.

Nationalbanken offentliggjorde for nylig udlånsundersøgelsen for 1. kvartal 2009. Den viser, at de danske penge- og realkreditinstitutter strammede udlånspolitikken markant i 1. kvartal 2009 i forhold til foregående kvartal.

Det er især kreditstandarderne ved udlån til erhvervsvirksomheder, der er blevet strammet, og det passer godt med, hvad mange virksomheder oplever.

Boligkreditter til husholdningerne ser dog ikke ud til at være påvirket i samme omfang, viser netop offentliggjorte tal for udlånet fra Nationalbanken.

Udlånet til både erhverv og private er dog fortsat højere, end det var tilfældet på samme tidspunkt sidste år. Men der har været et mindre fald siden slutningen af 2008.

I den nuværende økonomiske situation er det forventeligt, at både kreditudbud og efterspørgsel efter finansiering bliver påvirket.

Kreditinstitutterne bliver mere forsigtige i deres udlånspolitik, fordi de skal tage højde for, at tab og hensættelser erfaringsmæssigt vokser i en økonomisk nedgangsperiode som den igangværende.

Samtidig falder både husholdningers og erhvervsvirksomheders behov for finansiering: Man ser tiden lidt an – venter på, at ordrebogen bliver fyldt op igen, og at de økonomiske udsigter lysner.

Som vi alle kan se, er der sket en opstramning i kreditvilkårene, og det kan både mærkes i virksomhederne og ses i statistikkerne - men det er *ikke* det samme, som at vi står med en kreditklemme.

Der er for mig ingen tvivl om, at kreditmulighederne ville have været markant dårligere, hvis ikke vi havde fået gennemført bankpakken og kreditpakken.

Den fulde effekt af kreditpakken kan endnu ikke observeres, da der først er ansøgningsfrist den 30. juni 2009. Kreditpakken vil øge udbuddet af udlån, men det kan ikke forventes, at der ligefrem vil ske en større vækst i udlånene. I den aktuelle økonomiske krise vil der simpelthen være færre kreditværdige kunder med gode projekter.

Men man skal huske på, at pengeinstitutter og realkredit lever af at formidle kredit. Når deres kapitalgrundlag er i orden, kan

vi regne med, at de fortsat ønsker at føre en hensigtsmæssig kreditpolitik – under hensyntagen til at drive en sund forretning.

Der forventes allerede mange ansøgninger om kapitalindskud inden fristen den 30. juni 2009.

Jeg har allerede ved flere lejligheder opfordret kreditinstitutterne til at tage imod tilbuddet om statslig kapital. Det er vigtigt for at modvirke risikoen for en kreditklemme i det danske samfund, og den ekstra polstring kan samtidig blive vigtig for kreditinstitutterne, hvis nedgangen bliver langvarig.

Udover statslige kapitalindskud er der som en særlig del af Kreditpakken afsat 30 mia. kr. til dansk eksport under Eksport Kredit Fonden.

Fonden kan i de næste tre år yde eksportlån med en kredittid på over to år på op til 20 mia. kr. I lyset af, at der kun er lidt mere end en måned, siden den blev åbnet for ansøgninger, er det ganske tilfredsstillende, at der allerede er vist interesse for ordningen fra projekter for 4 mia. kr.

Ud over lån til eksportforretninger med lange kredittider på mere end 2 år understøtter Eksport Kredit Fonden også eksportforretninger med korte kredittider. Dette er sket ved, at Eksport Kredit Fonden den 17. marts 2009 har indgået

genforsikringsaftaler med de private kreditforsikringsselskaber på op mod 10 mia. kr. om året.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at genforsikringsordningen endnu ikke gælder for OECD landene, herunder hele EU.

Et svar fra EU på anmodningen om en dispensation for, at EKF også kan dække forretninger med de hårdest ramte lande inden for EU og OECD forventes medio maj.

Da de hårdest ramte lande for dansk eksport med kredittider under 2 år inden for EU og OECD i øjeblikket ikke er omfattet af ordningen, virker eksportpakken endnu ikke 100 pct. for de mindre virksomheder.

Sammenfattende er det min opfattelse, at det er vigtigt, at kreditpakken får lov at virke først, ellers kan vi ikke bedømme, om der er yderligere behov. Og jeg kan love, at regeringen naturligvis følger den økonomiske situation meget nøje og er klar med yderligere initiativer, hvis det viser sig at blive nødvendigt.

W. Hvad kan ministeren oplyse om planerne for eventuelle kommende bankpakker?

Der spørges også til planerne for eventuelle kommende bankpakker.

Det spørgsmål mener jeg, at jeg allerede har svaret på i forbindelse med det foregående spørgsmål. Her kan jeg nøjes med at slå fast, at der ingen aktuelle planer er for nye bankpakker.

Vi overvåger naturligvis udviklingen og drøfter løbende situationen i forligskredsen og foretager de nødvendige tilpasninger. Og vi er klar til at gennemføre yderligere initiativer, hvis det viser sig nødvendigt.

X. Vil ministeren redegøre for forløbet, der førte til ændringer i bestemmelserne om konvertering af lån til aktiekapital - lige fra, at muligheden var et krav fra regeringen, der blev afvist af bankerne, til den nu fremlagte mulighed for, at bankerne kan opnå en sådan konvertering, og i den forbindelse oplyse, hvilke overvejelser regeringen har gjort sig, og hvem der er blevet hørt i den forbindelse.

Lad mig vende mig mod det sidste spørgsmål.

I forbindelse med forhandlingerne om kreditpakken analyserede embedsmændene i Finansministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet en række modeller for kapitalisering af kreditinstitutterne med vidt forskellige egenskaber. Analyserne blev lavet i tæt samarbejde med eksterne rådgivere. På den måde sikrede vi, at regeringen og forligspartierne havde adgang til den bedst mulige rådgivning.

Regeringen hørte endvidere synspunkter fra sektoren, fra interesseorganisationerne og fra Nationalbanken. Det har vi gjort

for at sikre os, at der er efterspørgsel efter statens kapitalindskud. Det er vigtigt, at pengene kommer ud at arbejde for at modgå kreditklemmen, i stedet for at bankerne og realkreditinstitutterne blot vælger at spare sig gennem krisen.

En række andre hensyn var også medbestemmende for den model, vi valgte.

For det første har vi lagt vægt på, at tilbuddet om statslig kapital står åbent for alle kreditinstitutterne, ikke kun nogle få og store, som vi har set det i andre lande.

Det har også været afgørende, at alle kreditinstitutter fik lige vilkår for adgangen til den statslige kapital. I den forbindelse gøres opgaven vanskeligere af, at vi i Danmark har et stort antal pengeinstitutter med meget forskellige karakteristika.

Og for det andet er det statslige kapitalindskud en investering, som vi sikrer os et godt afkast på. Her så vi på forskellige muligheder. Vi kunne have valgt en lavere fast forrentning med mulighed for del i upside ved eventuelle kursstigninger. Vi valgte at få en højere fast forrentning.

Udfordringen i forbindelse med udformningen af det danske kapitalindskud har været, at den finansielle krise hele tiden udvikler sig. Der er ganske enkelt tale om at spille på en bane, hvor målene flytter sig.

Det er en væsentlig årsag til, at vilkårene for statslige kapitalindskud ikke er beskrevet i alle detaljer i lov om statslige kapitalindskud, men i stedet udmøntes i en bekendtgørelse.

Det sker i tæt dialog med forligspartierne, og jeg kan desværre ikke love, at det ikke kan blive nødvendigt med flere ændringer – dertil er krisens forløb simpelthen for uforudsigeligt.

Senest er der sket en tilpasning i valgmulighederne for det statslige kapitalindskud, hvorved kreditinstitutterne i tilknytning til kapitalinskuddet kan købe en ret til at konvertere den hybride kernekapital til aktiekapital.

Konvertering vil forudsætte, at instituttet forud har haft tab, så den hybride kernekapital kommer til at udgøre mere end 35 pct. af bankens samlede kernekapital.

Der har været en dialog med ratingbureauerne om den danske model for kapitalindskud. Baggrunden for denne dialog er, at staten naturligvis ønsker, at den indskudte kapital får den bedst mulige vurdering.

Ratingbureauerne har i forskelligt omfang givet udtryk for, at man ikke anser kvaliteten af den statslige hybride kernekapital som særlig høj.

Sandsynligheden for at opnå en bedre rating stiger, jo større andel af den statslige hybride kernekapital, der kan indregnes som egenkapital.

På baggrund af drøftelser med såvel ratingbureauerne, som bankerne, Finanstilsynet og Nationalbanken blev det vurderet hvordan det danske instrument kunne forbedres, og det blev derfor i samråd med forligskredsen besluttet, at der skulle være mulighed for at indgå aftale om konvertering.

De nærmere regler for aftalebaseret konvertering blev herefter fastsat i bekendtgørelsen om ansøgningskrav mv.

Lad mig afslutningsvist slå fast: En sådan konverteringsret for låntager skal styrke kvaliteten af den hybride kernekapital til forskel fra en model, hvor en konverteringsret for långiver er motiveret af et ønske om at få andel i upside. Der er tale om to helt forskellige hensyn og konstruktioner.